

Seznam použitých pramenů

1. Hmotné prameny

Muzejní expozice a depozitáře:

Městské muzeum v Dobrušce, Al. Beer, CD2 14.65, CD 2 14.67, CD 2 14.74
Muzeum A. V. Šembery ve Vysokém Mýtě, stálá expozice Počátky sirkařství v Kyšperku
Městské muzeum Králíky
Městské muzeum Žamberk

2. Archivní prameny

Archiválie: Státní oblastní archiv Zámorsk, fond velkostatek Kyšperk č. kartonu 33 - 36 (údaje pro dobu př.r. 1850

Okresní archiv Ústí nad Orlicí, živnostenské spisy, Okresní hejtmanství Žamberk

Okresní archiv Ústí nad Orlicí, AM Kyšperk:

Knihy narození a úmrtí města Kyšperka, Podměstí a Kunčic 1. poloviny 19. století

Korespondence Kyšperka 1821 - 23, 1820 - 38, 1835 - 37, koncese, protokoly 1824 - 34 a některé další materiály

Pozemkové knihy 20. - 30. let 19. století, matrikule městské obce Kyšperk z roku 1857

Poznamenání všech živých rodičů, dětí i čeledi v městečku Kyšperku v letech 1806 - 11, 1913, 1824 - 26

Kronika Města Kyšperka str. 36 - 37, kapitola Významní mužové, SOAr Ústí nad Orlicí - Hylváty

Fond Okresního archivu - Státní odborná škola na zpracování dřeva v Králíkách: Výroční zprávy 1879/80 až 1937/38;

Ročenky od r. 1931/32; Spisy - korespondence k založení školy, protokoly, statistické výkazy, korespondence

k přemístění školní budovy, některé účetní dodatky, statut školy, inventář a listy k založení Žakovského podpůrného spolku při odborné škole

SOA Šumperk. FÚ Staré Město. Hoch Seibersdorf Chor - Instrumenta.

Restaurátorská zpráva k restaurování varhan v děkanském kostele sv. Václava v Žamberku

České muzeum hudby v Praze, Fotoarchiv oddělení hudebních nástrojů, sign. 455 E)

České muzeum hudby v Praze - oddělení hudebních nástrojů. Soubor nástrojů - odkaz Antonína Buchtela,

Inventární kniha Dr. Buchnera 19. 9. 1950 - 19. 9. 1951

Tištěné prameny:

Seznam sirkáren v českých zemích a obchodníků se zápalkami, In: Sbíráme známky a nálepky, Praha 1964, s. 346 - 356

Muzejní sbírkové předměty:

Městské muzeum v Dobrušce, Alois Beer: Poznámky k výrobcům hudebních nástrojů v Čechách, CD Beer 4 - 41, 33; 4 - 41, 34; 4 - 41, 35; 4 - 41, 36; 4 - 41, 37; v originálu s. 33 - 37

Městské muzeum v České Třebové, Ceník a vzorník hracích strojů hudebních na pohon elektrický a ruční firmy Josef Vavříň, (př. č. 260/88)

Městské muzeum v Králíkách:

Kronika Státní odborné školy v Králíkách, J. Vašátko český překlad, založena r. 1931

Obsahy korespondence Státní odborné školy v Králíkách, 1873 - 1923

Doplňěk ke kronice Státní odborné školy v Králíkách, s. 88 - 98

Městské muzeum v Letohradě, Notový archiv

FÚ Letohrad, Kniha pamětní pro chrám Páně v Kyšperku, str. 89 - 91)

Muzeum řemesel v Letohradě, expozice

Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě, zřizované Pardubickým krajem, stálá expozice Počátky sirkařství v Kyšperku

Muzeum zimních sportů, turistiky a řemesel v Deštném v O. h., expozice: Horských mlýnů, Ruční textilní výroby, Řemesel

Městské muzeum v Žamberku: Katalog Okresní výstavy v Žamberku 1925, s. 96; Dopisy z Yale University

Art Gallery Městskému muzeu Žamberk ze 7. 2. 1983

Korespondence:

Okresní muzeum Orlické hory v Rychnově nad Kněžnou

DRÁHA Stanislav, sběratel, filumenista z Frýdlandu, 1987: korespondence Jiřímu Hájkovi, 24.9.1987

KLÁŠTERKOVÁ - ŠÁRKOVÁ, 1988: korespondence OSA 27,

KŘIVOHLÁVEK Jan, 1977 - 1981: Korespondence s Jiřím Hájkem, (OSA 24, 18, 25)

Dopis Stanislava Dráhy, sběratel, filumenista z Frýdlandu, adresovaný Jiřímu Hájkovi, 24.9.1987

Státní oblastní archiv Zámorsk, fond velkostatek Kyšperk č. kartonu 33-36 (údaje pro dobu př. r. 1850

Okresní archiv Ústí nad Orlicí, živnostenské spisy, Okresní hejtmanství Žamberk

Okresní archiv Ústí nad Orlicí, AM Kyšperk

Muzeum A. V. Šembery ve Vysokém Mýtě, stálá expozice Počátky sirkařství v Kyšperku

České sirkařství a nálepky, s. 339 - 345

Seznam sirkáren v českých zemích a obchodníků se zápalkami, s. 346 - 356 In: Sbíráme známky a nálepky, Praha 1964)

Kroniky: KRONIKA Farního úřadu Žamberk, str. 25

KRČMAŘÍK, Pamětní kniha města Kyšperka.

MACHEK Miroslav: Zápis v Městské kronice
PAMĚTNÍ KNIHA města Kyšperka, Kotek 1927, Město Kyšperk
PAMĚTNÍ KNIHA pro město Kyšperk, s. 1 - 18, překlad Jiří Hájek
UHLÍŘ Václav: Zápis v Pamětní knize pro město Kyšperk 1836 - 1851

Vzpomínky, ústní informace:

JOO Jaromír, 2002
DUDEK Jiří, 2003, Lukavice
REINELT Rudolf, Vzpomínky na sirkařský Kyšperk, OSA VŠ
REINELT Rudolf, 1974: Zpráva o vzniku, vývoji a zániku podniků, které předcházely uskutečnění nynějšího podniku SPS Strojbal Hradec Králové, OSA VŠ, s. 3
MACHEK Miroslav: Zápis v Městské kronice
REINELT Rudolf, Vzpomínky na sirkařský Kyšperk
REINELT Rudolf, 1974: Zpráva o vzniku, vývoji a zániku podniků, které předcházely uskutečnění nynějšího podniku SPS Strojbal Hradec Králové, s.3
ŠÁDA František: Kapitoly z dějin sirkařství v Letohradě a okolí
UHLÍŘ Václav: Zápis v Pamětní knize pro město Kyšperk 1836 - 1851

Rukopisy: BĚLOBRÁDEK Josef: Z historie Nového Hrádku, strojopis, OSA VŠ
HÁJEK Jiří, 1980: Letohrad nebo Sušice, rukopis, strojopis, OSA VŠ 17, 25)
HÁJEK Jiří, 1981: Počátky sirkařství v Kyšperku, OSA VŠ, s. 11 - 14
SIBERA Miloslav: Kolářství u Koblížků, rukopis, OSA VŠ, 2003
ŠÁDA František: Kapitoly z dějin sirkařství v Letohradě a okolí, rukopis, OSA VŠ
VERNER Pavel, Dobruška, vzpomínky barvíře: Řemeslo barvířské

Použitá literatura:

Autor není uveden, 1982: Historie karosárny, In: Lukavice 1982, Komise pro oslavy u příležitosti sjezdu rodáků a 100 let požární ochrany v Lukavici, s. 63 (46) BAHNÍK J., 2003: Kouzlo světa špejlí, Orlický týdeník, 21. 10. 2003
BAUDIS R.: Slovníček řemesel, In: Příloha 30. ročníku časopisu ABC, 1985, s. 5 - 8
BEER Alois, CD 2, 14.66, 14.67, 14.73 - 75, Městské muzeum Dobruška
BLECHA Jaroslav: O pimprlové komedii,
BORKOVCOVÁ Marie, 1999: Barvířská dílna rodiny Prouzových v Lanškrouně, Lanškrounský zpravodaj, č. 6, 26. 3., s.7
BOUČKOVÁ J., 1994: Řezbář Rousové, MM Žamberk, 1994
BRANDEJS Vladimír, 1976: Dřevaři, In: Křehkost, Praha, 1976, s. 29
BRANDEJS Vladimír, 1977: Tesaři, In: Černý rybíz, Praha, 1977, s. 37
BRANDEJS Vladimír, 1979: Lesy, In: Třísky v tváři, Hradec Králové, 1979, s. 15,43
BRANDEJS Vladimír, 1982: Na pile, In: Pevniny, Hradec Králové 1982, s. 76
BRANDEJS Vladimír, 1983: Na pile, In: Pevniny, Hradec Králové, s. 53, 76
BRICH Martin, 1995: Významné stromy v CHKO Orlické hory, In: Panorama, č. 3, s. 73 -
BUDIŠ Ratibor, 1975: Housle v proměnách staletí, Supraphon. Praha. 1975
ČÍŽEK Bohuslav, 2002: Hudební nástroje evropské hudební kultury, fotografický atlas, Aventinum nakladatelství, s.r.o. Praha, s. 256
DEMONSTRAČNÍ OBJEKT: Luštění, skladování a předosevní příprava semen lesních dřevin, Týniště nad Orlicí, Lesy České republiky, s. p., rok vydání není uveden, s. 12
DUDEK Jiří, 2002: Střípky z minulosti a současnosti Podorlicka, Grantis, s. r. o., Ústí nad Orlicí, s. 78 (54 záhadná konstrukce)
FIALA J.: Nový Hrádek, Nové Město n. Metují a jeho kraj, s. 248 (s. 246 - 247) FILIP Dominik: Zvon, 1922, s. 693 - 695,
FILIP Dominik, 1922: Zlatá Praha, 1922, s. 57
FILIP Dominik, 192: Světozor, s. 111 - 115, 131 - 135, 156, 175 - 178
FILIP Stanislav, MUDr., 2001, In: JÚZA Josef a kolektiv, Významné osobnosti okresu Rychnov nad Kněžnou, Okresní úřad Rychnov nad Kněžnou, Státní archiv v Rychnově nad Kněžnou, 2001, s. 101, 144 - 145, 224
FILIP Stanislav, MUDr.: Mlynářství v Československu, In: Vývoj mlynářství, s. 19 - 36 Frymburské ozvěny, č. 1., červenec 1976
FRÝZEK Jiří, 1988: Vejchysty do říše baječin
FRÝZEK Jiří, 1998: „Aala Jaiikel“, zázračný doktor zdobnický, Horský kurýr, 1998, č. 9, 7. 9. 98, s. 14, Frýzek
HALDOVÁ Jarmila, 2001: Řivnáč František, In: Jůza Josef a kolektiv, Významné osobnosti okresu Rychnov n. Kn., Státní archiv v Rychnově n. Kn. 2001, s. 35
HÁLOVÁ - JAHODOVÁ Cecilie, 1955: Umění a život zapomenutých řemesel, Praha, Nakladatelství Československých výtvarných umělců, s. 229, obr. příl. (s. 44)
HAVELKA Vilém Věnceslav, 1823: Umění lesní, Opočno, s. 128-131
HEJZLAR Josef: Kronika mlýnů na Zlatém potoce a jeho přítocích, rukopis, s. 91
HLADKÝ Ladislav, PhDr., CSc.: Rukopisné poznámky
HLINKA B. - ŠPERKA Jiří., 1964: Sbíráme známky a nálepky, Praha, s. 339 - 345 a s. 346 - 356
HOLÝ V., 1976: Počátky sušického sirkařství, Praha

- HORÁK Karel, 1969: Lesní hospodářství na panství opočenském do 18. století, *Orlické hory a Podorlicko*, 2, 1969, 22 - 44
- HROBAŘ František, 1931: Stromové pověsti Kostelecka a Rychnovska, In.: *Krása našeho domova*, r. 23
- HROBAŘ František, 1935: Zánik Erbenky, In.: *Krása našeho domova*, r. 27, č. 2, s. 28
- HROBAŘ František, 1940: Staré a památné stromy na Rychnovsku n. Kněžnou, s. 99, obr. příl.
- HROBAŘ František, 1941: Pod lipami v Podštejně nad Orlicí, *Zvláštní otisk Krása našeho domova*, r. 33, s. 147 - 149
- HYNKOVÁ Hana, 1966: Len, lněná příze a plátno „hladké“ i vzorované v oblasti Orlických hor a Podorlicka podle pozůstalostních inventářů z let 1714 - 1848, In: *Orlické hory a Podorlicko*, sv. 8, s. 57 - 58
- HYNKOVÁ Hana, 1994: Přadláci lnu a tkalci lněných pláten na orlickohorských panstvích před nástupem bavlny, In: *Panorama, Z přírody, historie a současnosti Orlických hor a podhůří*, sv. 2, s. 29 - 51
- HYNKOVÁ Hana, 1995: Konopí v oblasti Orlických hor, In: *Panorama, Z přírody, historie a současnosti Orlických hor a podhůří*, sv. 3, s. 25 - 31
- HYNKOVÁ Hana, 1995: Přadláci lnu a tkalci lněných pláten na orlickohorských panstvích před nástupem bavlny, II. panství Solnice, Rychnov, Častolovice, Kostelec a Vamberk, In: *Panorama, Z přírody, historie a současnosti Orlických hor a podhůří*, sv. 3, s. 41 - 58
- HYNKOVÁ Hana, 1996: Len, lněná příze a plátno „hladké“ i vzorované v oblasti Orlických hor a Podorlicka podle pozůstalostních inventářů z let 1741 až 1848, *Orlické hory a Podorlicko*, sv. 8, s. 57 - 58
- HYNKOVÁ Hana, 1996: Přadláci lnu a tkalci lněných pláten na orlickohorských panstvích před nástupem bavlny, III. panství Rokytnice Žamberk, Potštejn, Kyšperk, Králíky, In: *Panorama, Z přírody, historie a současnosti Orlických hor a podhůří*, sv. 4, s. 29 - 51
- HYNKOVÁ Hana, 1998: Sekerníci, In: *Panorama, Z přírody, historie a současnosti Orlických hor a podhůří*, sv. 6, s. 45 - 49
- HYNKOVÁ Hana, 1999: O soukenicích v Podorlicku, jejich nářadí a zásobách zboží podle některých starých pramenů, *Orlické hory a Podorlicko*, sv. 9, s. 161 - 175
- JANOTKA Miroslav - LINHART Karel, 1984: Zapomenutá řemesla, Praha Svoboda, obr. př., s. 192 (s. 59)
- JANSA V., 2004: Hedečský řezbář Josef Schwaerzer, *Acta musei Richnoviensis*, 1/2004, s. 1 - 2
- JAROŠ Karel, 2002: ART - EX Králíky 2002, katalog Umělecké sympóziu řezbářský plenér, Králíky 2002, s. 1 - 3, 10 - 19
- JAROŠ Karel, 2003: ART - EX 2003, katalog Umělecké sympóziu řezbářský plenér, Králíky 2003, s. 39
- JECH Jaromír, 1977: Zapadlí vlastenci, 1. vydání, Nový Bydžov VČT, 1977
- JIRÁNEK J. E. a HEJZLAR Tomáš, 1979: Světem hudebních nástrojů. Hudební tradice českého a slovenského lidu a rozvoj hudebního nástrojařství, Praha Panton
- JIRÁSEK Alois, 1888: Orlické hory, Stěny, Čechy, V. SVAZEK, s. 62, 65, 73, 82 - 83
- JUZA Josef a kol., 2001: Významné osobnosti okresu Rychnov nad Kněžnou, Rychnov n. Kn., 2. doplněné vydání, s. 155 - 156
- KLEŇHA Jiří, 1998: Harfenictví v Čechách, Praha Eramit, 1998
- KMOŠEK Petr, 2003: Střelecké spolky východních Čech a jejich malované terče, obr. příl., s. 220
- KOLDINSKÝ Libor a kol., 2002: Týniště nad Orlicí město v lesích, historie města slovem i obrazem, obr. příl., s. 295
- JK, 1992: První zmínka o kartáčnictví v našem kraji je 150 let stará, IN: *Z kroniky, Jablonský zpravodaj*, roč. 1992)
- KOMENSKÝ Jan Amos: *Orbis Sensualium Pictus*, Trizonia Praha, 1991, s. 151
- KOTEK Václav, 1927: Město Kyšperk město na Tiché Orlici, Příloha „Našich zájmů“, roč. 3, č. 37 - 38, 17. 9. 1927
- KOVAŘÍK Jan, 1986: Vánoční pohádka pod Orebem, *Mladá fronta*, 20. 12. 1986
- KOZLOVÁ Petra, 2000: Pohybující se figurky Utzova betléma lze vidět na obecním úřadě, *Orlické noviny Rychnovsko*, 6. 12. 2000
- KRÁM Josef, 2003: Zapomenutý král dubů, *Orlický týdeník*, 5. 8.; O betlémech v Orlicku, 19. 12.
- KUTTELVAŠER Zdeněk, Vývoj mletí a mlynářství v muzejní expozici čs. zemědělského na zámku Kačina, In: *Vývoj mlynářství*, s. 3 - 18
- LINGER Karel, rok není uveden: Uhlíři na našem Týništsku, *strojopis*, 3 s.
- LOKVENCOVÁ Marie, 1984: Významné houslařské osobnosti východočeského kraje - tvorba Ladislava Prokopa a Jaromíra Joo. Konzervatoř Pardubice 1984 - 1985 Oto Praha, s. 355, 702
- LM, 1983: Opočenský lesmistr Havelka a jeho „Umění lesní“, *Kulturní kalendář Opočno*, 1 - 3
- MACENAUEROVÁ Emma, 1980: Poetický svět Jarmily Haldové, *Československý loutkař*, č. 10, 227
- MACKOVČIN P., SEDLÁČEK M. a kol., 2001: Edice Chráněná území, Pardubicko, sv. IV. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, Okres Ústí nad Orlicí, Zvláště chráněná území, 194 - 211, Památné stromy, s. 225 - 230
- MACKOVČIN P., SEDLÁČEK M. a kol., 2001: Edice Chráněná území, Královéhradecko, sv. V., Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, Okres Rychnov nad Kněžnou, Chráněná území, 192 - 205, Památné stromy, s. 215 - 216
- MALINA Jiří, 1998: Betlémařské umění dvacátého století, Hradec Králové, obr. příl., s. 88
- MODR Antonín, 1982: Hudební nástroje, *Editio SUPRAPHON 1982*, str. 83 - 119
- MOCKOVÁ Hana a kolektiv dětí, 2003: Modlitby přírody, nestránkováno
- MUSIL František, 2000: Dějiny Králicka, s. 77, 80, 98, 111 - 112
- NEUMANN J., 1976: Český sochař František Rous, Vysoké Mýto, Žamberk 1976.
- NOVÝ VEČERNÍK, 1940: 20. 7. 1940
- OTTŮV KAPESNÝ SLOVNÍK NAUČNÝ, 1926: Praha s. 143, 357, 358, 702, 758, 771,
- PILAŘ: Umění houslařů. Historický vývoj houslařství v Čechách a na Moravě PILAŘ VI. - Projev přednesený

- při příležitosti 50. výročí karoserií v závodě Kvasiny, 1984, autor není uveden, strojopis, s. 6
- ŠRÁMEK Fr., 1989: Umění houslařů, Panton Praha
- PROKEŠ Karel, 1911: Památné stromy českého severovýchodu, Hradec Králové PŘÍRUČNÍ SLOVNÍK NAUČNÝ, Praha 1967, s.)
- RATHOUSKÝ Václav, 2001: Kodym Filip Stanislav, MUDr. , In: JÚZA Josef a kolektiv,
- SAJ Andrzej, 2002: Duše dřeva, In: ART - EX Králíky 2002, Umělecké sympozium, katalog, s. 6 – 8
- SIMON: Suchý vrch, s. 38 - 39, In: Žambersko Václav Kodym
- SEHNAL Jiří, 1979: Varhanáři na Moravě, In: Acta musei Moraviae. LXIV. 1979. Vědy společenské. 1. část
- SEHNAL Jiří, 2003: Barokní varhanářství na Moravě I. Varhanáři, Muzejní a vlastivědná společnost v Brně UP v Olomouci. Brno.
- Ottův kapesní slovník naučný, Praha, 1926, s. 143
- SIBERA František, 2003: Kolářství u Koblížků, rukopis, s.1-2
- SKÁLA František, 1948: Historický nástin stavebního vývoje města Kyšperka
- STEJSKALOVÁ Vlasta a kol., 1991: Městské muzeum v Letohradě, Letohrad, nestr., obr. příl.
- SULZENBACHEROVÁ Gudrun, 2003: Nakladatelství Slovart, s. 64, obr. př.
- ŠPERKA Jiří, 1959: Sto dvacet let českého sirkařství, Praha
- ŠPLÍCHAL Václav, 1979: Člověk a dřevo v Orlických horách, In: Pozvánka k výstavě, Deštné v O. h. , 1976
- ŠPLÍCHAL Václav, 1979: Člověk a příroda Orlických hor, Deštné v O. h. , s. 12
- ŠPLÍCHAL Václav, 1979: Orlické hory a ochrana přírodního prostředí, Deštné v O. h. , s. 12
- ŠPLÍCHAL Václav, 1979: Josef Korejz Blatinský, Deštné v O. h.
- ŠPLÍCHAL Václav, 1982: František Řivnác, lesmistr na Opočně, In: Orlické hory 82, podzim - zima, s. 26 - 27
- ŠPLÍCHAL Václav, 1982: Bílou stopou, Z historie a současnosti rozvoje zimních sportů a turistiky v Orlických horách, Jiskra Rychnovska, 30 pokračování, (pokr. č. 4, 11. 2, č. 5, 18. 2., č. 6, 25. 2. a č. 7, 4. 3. 1982)
- ŠPLÍCHAL Václav, 1983: Přežijí lesy Orlických hor rok 2000?, Deštné v O. h. s. 12
- ŠPLÍCHAL Václav, 1987: O vaření potaše, In:II. Povídaní o orlickohorském sklářství, Deštné v O. h. 1987, s. 14 - 15
- ŠPLÍCHAL Václav, 1989: Soudobý obraz krajiny Orlických hor, rukopis, s. 2 - 7
- ŠPLÍCHAL Václav, 2003: Historie a současnost podnikání na Rychnovsku, Městské knihy Žehušice, s. 279, obr. příl.
- ŠPLÍCHAL Václav - OTAVOVÁ Marie, 2002: Jarmila Haldová a její vyznání do dřeva, MM Žamberk, obr. příl., s. 31
- ŠVARC Ladislav, 1948: O slávě starých orlických vorařů (rozhlasový fejeton z r. 1948), In: Sborníček Čapkova újezdního muzea v Týništi n. Orlicí, 1968, č.2, s.27 - 30
- TOMAN P., 1993: Nový slovník československých výtvarných umělců II. L- Ž, Ostrava s. 376
- TOMŠŮ L. - LUKEŠ J. - TOMEČEK J. - UHLÍŘ V., 2000: Historické varhany v Čechách, Praha 2000
- TRNKOVÁ Jana, PhDr., 1988, 1990: Alena Nievaldová grafika, kované plastiky Přemysl Omrt, Rychnov n. Kn., 1988, Opočno 1990, nestránkováno, obr. příl.
- TRNKOVÁ Jana, PhDr., 1989: Malé zastavení nad kovanými plastikami Přemysla Omrta, Drak východočeské loutkové divadlo v Hradci Králové, nestránkováno
- TRNKOVÁ Jana, PhDr., 1995: Kované plastiky Přemysla Omrta, Okouzlen ženou, Rychnov nad Kněžnou, nestránkováno
- TŘÍSKA Josef, 1998: Bájky a bajky Podorlicka, s. 124
- UHLÍŘ Václav: Varhany v děkanském kostele sv. Václava v Žamberku. Časopis IKD
- VACLÍK Vladimír, 1990: Chránové betlémy v Čechách a na Moravě, Vyšehrad Praha, obr. příl., s. 128, 130
- VACLÍK Vladimír, 1999: Encyklopedie betlémů, OFTIS Ústí nad Orlicí, obr. příl., s. 152
- VILIKOVSKÝ Václav, 1936: Dějiny zemědělského průmyslu v Československu, Praha, 1936, s.172
- VYCHYTILOVÁ Petra, 2004: Karel Tomek, Acta musei Richnoviensis, Sect. histor. 1/2004, s. 20 - 22
- WINTER Zikmund, 1906: Dějiny řemesel a obchodu v Čechách v XIV. A XV. Století, Praha
- ZRŮBEK Rudolf, 1965: Poznámky k národopisnému charakteru, Orlicko a Podorlicko, sv. 1, s. 26